

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21Co/99/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8214204422
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 01. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandrává
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8214204422.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandrávej a členov senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a JUDr. Michala Boroňa v právnej veci žalobcu Orange Slovensko, a.s., so sídlom Metodova 8, 821 08 Bratislava, IČO: 35 697 270, zastúpeného Bobák, Bollová a spol., s.r.o., advokátskou kanceláriou so sídlom Dr. VI. Clementisa 10, 821 02 Bratislava, proti žalovanému T. T., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX B. G. XXX, o zaplatenie 504,79 Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bardejov č. k. 6C/157/2014-54 zo dňa 03.02.2015 jednohlasne takto

rozhodol:

I. P o t v r d z u j e sa rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania.

II. Náhrada trov odvolacieho konania sa účastníkom n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvého stupňa“) uložil žalobcovi povinnosť zaplatiť 263,79 Eur spolu s 8,75% ročným úrokom z omeškania od 26.01.2013 do zaplatenia v lehote do 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku. V prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol a vyslovil, že náhradu trov konania žalobcovi a žalovanému nepriznáva.

Po vykonanom dokazovaní nárok žalobcu v časti o zaplatenie sumy 263,79 Eur zodpovedajúci cene služieb žalobcu poskytnutých žalovanému, vyúčtovaných v zmysle tarify žalobcu, považoval za dôvodný a preukázaný. Žalovaný tento nárok žalobcu nespochybnil ani čiastočne a súd prvého stupňa návrhu v tejto časti vyhovel. Súd prvého stupňa taktiež priznal žalobcovi úroky z omeškania v celom uplatnenom rozsahu s prihliadnutím k zásade dispozičnosti vo výške 8,75 % ročne od 26.01.2013 do zaplatenia. Zamietol však žalobu v časti týkajúcej sa nároku žalobcu na úroky z omeškania vo výške 8,75% denne nad priznanú časť vo výške 8,75% ročne zo sumy 263,79 Eur od 26.01.2013 do zaplatenia, pretože takto prevyšujúci nárok žalobcu odporuje právnej úprave nároku na úroky z omeškania v zmysle § 517 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) a nariadenia vlády č. 87/1995 Z.z.

Uviedol, že dňa 24.07.2012 uzavreli účastníci Dodatok k zmluve o pripojení č. A1766649, na základe ktorého odpredal žalobca žalovanému mobilný telefón Nokia Lumia 710 za kúpnu cenu 29,- Eur, pričom žalovaný sa zaviazal, že zotrvá po dobu 24 mesiacov v zmluvnom vzťahu s žalobcom a bude plniť všetky zmluvné povinnosti. Účastníci sa v dodatku dohodli, že v prípade, ak žalovaný poruší svoje povinnosti zotrvať s žalobcom v zmluvnom vzťahu po dobu 24 mesiacov, je povinný zaplatiť žalobcovi zmluvnú pokutu vo výške 270,- Eur. Dospel k názoru, že zmluvná podmienka dohodnutá v článku 2 bod 2.5 Dodatku k zmluve o pripojení č. A1766649 je pre rozpor s § 53 OZ neplatná, pretože spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech žalovaného, ako spotrebiteľa. Nie je možné dospieť k názoru, že by boli tieto podmienky individuálne dojednané.

Dodávateľ, teda žalobca v konaní skutočnosť, že sa jedná o individuálnu dohodu medzi účastníkmi, nepreukázal. Žalobca ponúkol svoje služby prostredníctvom štandardnej typovej zmluvy, ktorá bola vopred pripravená a spotrebiteľ zmluvné podmienky nemohol ovplyvniť. Navyše čl. 2 bod 2.5 písm. b) Zmluvy o poskytovaní verejných služieb svojvoľne rozlišuje dve doby viazanosti a to prvých 18 mesiacov v prospech žalobcu, počas ktorých je v prípade porušenia povinnosti zotrvať v zmluvnom vzťahu s žalobcom žalovaný povinný uhradiť celú zmluvnú pokutu a obdobie ďalších 6 mesiacov, počas ktorých sa táto zmluvná pokuta pomerne znižuje v závislosti od toho, v akom čase pred koncom celkovej dohodnutej doby viazanosti žalovaný takúto povinnosť porušil. Mal za to, že takáto svojvoľne určená dĺžka doby, počas ktorej je približne v trvaní 3/4 žalovaný sankcionovaný celou výškou zmluvnej pokuty a iba počas 1/4 doby sa jej táto výška znižuje, neprímeranou dobou v neprospech žalovaného. Konštatoval, že zmluvná pokuta bola dohodnutá v zmluve iba pre žalovaného, ak ten poruší vyššie uvedenú zmluvnú povinnosť, žalobca, pokiaľ by zmluvnú povinnosť porušil, nebol nijako sankcionovaný a čo tak svedčí o nerovnomernosti jednotlivých práv a povinností pre jednotlivých účastníkov zmluvy v neprospech žalovaného ako spotrebiteľa.

Dospel k záveru, že neprijateľnosť zmluvnej podmienky o dojednaní zmluvnej pokuty spôsobuje neplatnosť tohto dojednania od počiatku a nespôsobuje predpokladané a dohodnuté právne účinky. Táto skutočnosť nie je v rozpore s ustanoveniami zákona upravujúcimi zmluvnú pokutu, pretože pokiaľ by si účastníci platne dohodli zmluvnú pokutu, v prípade splnenia podmienok by ju povinná zmluvná strana musela zaplatiť. V tomto prípade to však nenastalo a dohoda o zmluvnej pokute v článku 2 bod 2.5 Dodatku k zmluve o pripojení A 1766649 je neplatná a nemožno sa teda s úspechom domáhať nároku z takejto neplatnej dohody. Súd prvého stupňa žalobu ohľadne nároku na zmluvnú pokutu vo výške 241,- Eur spolu s 8,75% dennými úrokmi z omeškania od 26.01.2013 do zaplatenia zamietol v celom rozsahu.

O trovách konania žalobcu a žalovaného rozhodol podľa 142 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len O.s.p.) a skutočnosti, že žalobca aj žalovaný mali úspech a neúspech v takmer rovnakom rozsahu.

Proti tomuto rozsudku, a to proti výroku, ktorým súd prvého stupňa v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a vo výroku o trovách konania, podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. V odvolaní uviedol, že dojednanie zmluvnej pokuty ako tzv. zabezpečovacieho inštitútu v zmluvných vzťahoch je plne v súlade s platným právnym poriadkom SR. Maximálna výška zmluvnej pokuty zodpovedá výške poskytnutej zľavy z kúpnej ceny mobilného telefónu a dohoda o zmluvnej pokute zohľadňuje časový aspekt porušenia zmluvných povinností. Žalobca jasne a zrozumiteľne uviedol, že pri uzavretí dodatku poskytol odporcovi ako účastníkovi telekomunikačnej služby zvýhodnenie spočívajúce v poskytnutí zľavy z hodnoty mobilného telefónu. Žalovaný mal možnosť voľby, či si kúpi mobilný telefón za riadnu maloobchodnú cenu bez akýchkoľvek ďalších záväzkov, alebo si kúpi mobilný telefón za zníženú cenu, teda so zľavou z kúpnej ceny na základe dodatku a po dohodnutú dobu viazanosti zotrvať v zmluvnom vzťahu s navrhovateľom ako aktívny užívateľ služieb a bude platiť riadne a včas ceny za poskytnuté telekomunikačné služby. V dodatku z ktorého nárok na zaplatenie zmluvnej pokuty si navrhovateľ v tomto konaní uplatňuje je časový aspekt porušenia zmluvných povinností zohľadnený. Dohoda o zmluvnej pokute rozlišuje, či došlo k porušeniu zmluvných povinností po uzavretí dodatku alebo pred uplynutím dohodnutej doby viazanosti. Žalovaný nebol žiadnym spôsobom povinný, ani žalobcom nútený uzatvoriť dodatok k zmluve o pripojení. Poskytnutie mobilného telefónu za zľavnenú cenu bolo vo vzájomnom vzťahu medzi navrhovateľom a odporcom kompenzované vernosťou žalovaného ako zákazníka. Dojednanie zmluvnej pokuty, ako aj jej výšky nemohlo spôsobiť nerovnováhu medzi účastníkmi zmluvného vzťahu. Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/172/2007, podľa ktorého primeranosť výšky zmluvnej pokuty treba posúdiť v každom prípade individuálne, vzhľadom na všetky okolnosti daného prípadu.

Navrhol, aby odvolací súd zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa v odvolaní napadnutej časti, tak že zaviazá žalovaného na zaplatenie sumy 241,- Eur s úrokom z omeškania vo výške 8,75 % ročne zo sumy 241,- Eur od 26.01.2013 do zaplatenia a prizná žalobcovi náhradu trov konania vo výške 185,42 Eur.

Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok prvostupňového súdu z dôvodov uvedených v odvolaní (§ 212 ods. 1 O.s.p.) bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) a potom ako bolo oznámenie o verejnom vyhlásení rozsudku vyvesené na

úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Krajského súdu v Prešove najmenej 5 dní vopred rozsudok verejne vyhlásil (§ 156 ods. 1, 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné (§ 219 ods. 1 O.s.p.).

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvého stupňa na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Odvolací súd nemá dôvod na odklon od právneho názoru vyjadreného v rozsudku Krajského súdu v Prešove vo veci 7Co/36/2015 a ani odvolacie námietky ho o tom nepresvedčili cit.: „V danom prípade ako to vyplýva z obsahu spisu medzi účastníkmi bola uzatvorená štandardná formulárová spotrebiteľská zmluva. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pritom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti, alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy. Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy je to, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva o poskytovaní verejných služieb a jej dodatok túto charakteristiku spĺňajú. Ich súčasťou boli bez akýchkoľvek pochybností zmluvné dojednania majúce charakter všeobecných obchodných podmienok, ktoré žalovaný ovplyvniť nemohol, nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov.“

Smernica rady č. 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväziť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoje ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa článku 6 smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku a to v záujme vyššej kvality života.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 1 veta prvá OZ spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len neprijateľná podmienka).

Občiansky zákonník za neprijateľnú podmienku v ustanovení § 53 ods. 4 písm. k) považuje aj dojednanie vyžadujúce od spotrebiteľa, ktorý nesplnil svoj záväzok aby zaplatil neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením jeho záväzku. Občiansky zákonník s takouto neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa spája v ustanovení § 53 ods. 5 sankciu neplatnosti.

Keďže ustanovenie § 53 OZ nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (40a OZ) išlo o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti.

Ustanovenie § 544 OZ umožňuje účastníkom pre prípad porušenia zmluvnej povinnosti dojednať si zmluvnú pokutu. Zmluvná pokuta je zabezpečovacím prostriedkom a vyjadruje peňažnú sumu, ktorú je dlžník povinný zaplatiť veriteľovi, ak poruší svoju zmluvnú povinnosť. Podstatnou náležitosťou dohody o zmluvnej pokute je určenie jej výšky alebo spôsobu jej určenia. Výška zmluvnej pokuty nie je zákonom limitovaná, avšak nemôže byť v rozpore so zásadou zakotvenou v ustanovení § 3 ods. 1 OZ. Vychádzajúc z tohto ustanovenia výkon práv a povinností vyplývajúcich z občiansko-právnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

V prejednávanej veci výška zmluvnej pokuty v Dodatku k zmluve o poskytovaní verejných služieb bola stanovená ako rozdiel medzi bežnou maloobchodnou cenou mobilného telefónu a kúpnu cenou, za ktorú žalobca odpredal mobilný telefón žalovanému a patrila za porušenie konkrétne vymenovaných zmluvných povinností, čo je zrejme z článku 2 bodu 2.5 Dodatku. Takéto označenie postihujúce rôzne porušenia povinností zo strany spotrebiteľa je neakceptovateľné. Na tom nemení nič ani fakt, že žalobca sa snažil pri zmluvnej pokute zohľadniť časový aspekt porušenia zmluvných povinností,

pričom k znižovaniu výšky zmluvnej pokuty dochádzalo až v prípade porušenia zmluvných povinností v posledných šiestich mesiacoch z celkovej 24 mesačnej doby viazanosti. Pri takomto dojednaní spotrebiteľ mal povinnosť uhradiť zmluvnú pokutu v plnej výške pri porušení zmluvných povinností počas prvých osemnástich mesiacov doby viazanosti, čo nemožno označiť za primerané. Je rozdiel medzi tým, či k porušeniu povinnosti došlo v 1. mesiaci zmluvného vzťahu alebo v 18. mesiaci doby viazanosti. Okrem toho nie každé porušenie povinnosti je rovnakej intenzity a významu. Rovnako pri oneskorenej úhrade peňažného plnenia nemôže ostať bez povšimnutia výška pohľadávky vzniknutej porušením záväzku. Paušálne dojednanie zmluvnej pokuty umožňujúce zníženie výšky zmluvnej pokuty jedine pri porušení zmluvných povinností v poslednej štvrtine zmluvného vzťahu, ktoré vôbec nezohľadňuje intenzitu a význam toho ktorého porušenia povinností a ani výšku pohľadávky vzniknutej porušením záväzku predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku nakoľko výrazne znevýhodňuje spotrebiteľa a dodávateľovi umožňuje pri akomkoľvek i menej významnom porušení povinnosti uplatniť si voči spotrebiteľovi zmluvnú pokutu v plnej výške v prvých troch štvrtinách trvania zmluvného vzťahu.“

Odvolací súd ďalej poznamenáva, že rozsudkom Okresného súdu Rožňava z 16.11.2015 sp. zn. 12C/236/2015 bola zmluvná pokuta rovnakého významu vyhlásená za neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Podľa § 53a ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadostučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

Ustanovenie § 53a OZ je dôsledkom transpozície smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica“), ktorá v čl. 7 ods. 1 ukladá členským štátom zabrániť súvislému používaniu neprijateľných zmluvných podmienok: „Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov“.

Ustanovenie § 53a ods. 1 OZ zakazuje dodávateľovi používať zmluvnú podmienku, ktorá bola právoplatne súdom vyhlásená za neprijateľnú. Takáto zmluvná podmienka je neplatná (§ 53 ods. 5 OZ; absolútna neplatnosť). Jej ďalším používaním dodávateľ vytvára protiprávny stav naviac zákonom explicitne zakázaný a priznanie plnenia z takejto zmluvnej podmienky je v priamom rozpore so zákonom. Ak by súd priznal plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky, išlo by o tolerovanie pokračujúceho protiprávneho stavu zo strany súdu a popieranie vysokého záujmu EÚ a práva EÚ na ochrane práv spotrebiteľa. Zákaz používania vychádzajúci z právoplatného rozsudku súdu sa týka celého textu predmetnej zmluvnej pokuty a zmluvnej podmienky ako celku, a preto sa odvolací súd nestotožňuje s prvostupňovým súdom o len čiastočnej neplatnosti zmluvnej pokuty. Súdom ako orgán členského štátu EÚ je pri poskytovaní ochrany pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami povinný ex offio skúmať, či voči spotrebiteľovi nie je uplatňované plnenie z neprijateľnej zmluvnej podmienky, a to aj z takej, ktorú súd už skôr judikoval (§ 53a OZ). Plnenie z takejto podmienky naviac vždy zakladá bezdôvodné obohatenie (§ 451 ods. 1 OZ ; „z neplatného právneho úkonu“). Naviac zmluvnú pokutu uplatňovanú z absolútne neplatného zmluvného dojednania nemožno zmoderovať, pretože tomu bráni jej neplatnosť. Zníženie zmluvnej pokuty podľa všeobecného ustanovenia § 545a OZ sa môže týkať iba platne uzavretej zmluvnej pokuty.

Odvolací súd v ďalšej argumentácii týkajúcej sa zákazu používania neprijateľnej zmluvnej podmienky poukazuje na iné rozhodnutia odvolacích senátov Krajského súdu v Prešove. „Žalobca poukazuje na to, že žalovaný sa sám rozhodol pre produkt obsahujúci zmluvnú pokutu. Treba však poznamenať, že je to žalobca, ktorý v rámci svojej ofenzívnej obchodnej politiky ponúkol produkt s bagateľnou cenou telekomunikačných zariadení a prípadné straty spôsobené nebonitnými či nezodpovednými spotrebiteľmi má pokryť inštitúciou zmluvnej pokuty, ktorý pomerne paušálnym spôsobom umožňuje žalobcovi podávať žaloby. Stačí len meniť mena spotrebiteľov, čísla zmlúv a výšku pokuty. To najdôležitejšie, a to koľko mesačných plnení tzv. paušálov bolo neuhradených, zostáva akoby

druhoradé. Žalobca evidentne zvolil takmer mechanické podávanie žalôb, pretože pre tento spôsob postačí podstatne menej vstupných údajov, (v podstate konštatovanie porušenia povinnosť platiť mesačné platby). Asi by ťažko bolo možné namietať primeranosť zmluvnej pokuty, ak by vyjadrovala povinnosť zaplatiť alikvotnú časť z trhovej ceny aparátu podľa toho, koľko mesiacov z doby viazanosti spotrebiteľ neplnil. Predmetná zmluvná pokuta však takéto vyjadrenie neobsahuje. Nie je pritom relevantné, v akom rozsahu spotrebiteľ neplnil (slova žalobcu „neplní od začiatku“), ale dôležitý je obsah záväzku z objektívneho hľadiska. Teda či sankcia je adekvátne bez ohľadu na to, či došlo k porušeniu záväzku. Odvolací súd sa plne stotožňuje s prvostupňovým súdom o neprijateľnosti konštrukcie zmluvnej pokuty, ktorá umožňuje (objektívne) aj pri nezaplatení jedného „paušálu“ uplatniť zmluvnú pokutu v rozsahu ceny celého mobilného aparátu. To je aj pre odvolací súd neprijateľné a neraz to už súdy judikovali (porov. rozsudky vo veciach OS Rožňava sp.zn.12C/236/2015, OS Humenné sp.zn.21C/172/14, OS Svidník sp.zn.4C/142/2011 a iné). Žalobca namiesto porušovania zákazu ďalšieho používania neprijateľnej zmluvnej podmienky ju naďalej používa tak, že z nej uplatňuje na súde práva. Ide prima facie o udržiavanie protiprávneho stavu (§53a OZ; porov. rozsudok KS v Prešove vo veci 6Co 103/2015)“ (rozsudok Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 6Co 118/2015 z 26.1.2015).

Vychádzajúc z uvedeného odvolací súd s osvojením si dôvodov napadnutého rozhodnutia rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a výroku o trovách konania postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 219 ods. 1, 2 O.s.p. ako vecne správny potvrdil.

Žalobca nebol v odvolacom konaní úspešný a tomu zodpovedá i výrok o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O.s.p.).

Rozhodnutie prijal senát pomerom hlasov 3 :0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.